

НООСФЕРНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМ ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА

О. В. Іванюк, к. е. н., доцент,

Н. С. Пугачова, асистент,

Є. І. Ходаківський, д. е. н., професор

Житомирський національний агроекологічний університет

Фундатор української інтелектуальної ідеї розвитку національної економіки України В. І. Вернадський в своїй праці «Автотрофність людства» (1925 р.) відзначав: «... Ця сила є розум людини спрямована й організована його воля, як істоти суспільної...» «Біосфера переходить у новий еволюційний стан – у ноосферу, перетворюється науковою думкою соціального людства. Тому можна дивитись в наше майбутнє впевнено. Воно в наших руках і ми його не випустимо!».

В наш час нагальність переходу до осмислення ноосфери і ноорозвитку висвітлюють фізіократичні роботи Миколи Руденка. Істотною особливістю економіко–філософського доробку М. Руденка є те, що він розвиває ту царину наукової думки, дотримання критеріїв якої забезпечує вихід України та світового співтовариства в напрямку сталого ноорозвитку. Творчо інтерпретуючи єдність фізичного та духовного, дослідник будує цілісну архітектуру Всесвіту та «вписує» в

неї людину. Ідея їх спорідненості дозволяє йому стверджувати, що подібно до людини Всесвіт теж має власний Орган Синтезу. Поєднання гносеологічного з фізичним приводить автора до висновку про матеріальність Бога, він ідентифікує із Всесвітом як Суб'єктом. Ми також приєднались до такого висновку досліджуючи соціально-психологічні аспекти Провидіння, як перемоги Добра над Злом, і що проти Розуму і Добра протистояти неможливо [1]. Про це засвідчено в підручнику для студентів вищих навчальних закладів «Психологія управління», 5-те видання 2016 р., зокрема, в розділі 25 «Основні принципи формування провидіння», запропонувавши синергетико-гештальтний підхід до розвитку соціально-економічних явищ.

М. Руденко оцінює світоглядні та економічні доктрини, особливо ті, що вважаються визначальними для суспільно-господарського розвитку, і не як догми, яких треба сліпо дотримуватись, а як інструменти. Залежно від використання соціально-політичними силами ці інтелектуальні надбання можуть бути не лише сприятливими й індіферентними чи навіть руйнівними. Геніальний український фізіократ в своїх працях стверджує, що «енергетика суспільства», а не політичні аспекти суспільного життя... Що ж до самої політики... Вона повинна формуватись на основі законів природи, а не навпаки. При цьому в основу прогресу він покладає ідеї Франсуа Кене (XVII ст.), що засновані на контекстах пріоритету виробництва продуктів харчування як примату будь-якого виробництва, а також пріоритетного значення найбільш продуктивної галузі – землеробства, що бере початок з процесу фотосинтезу. Український теоретик ноосферного розвитку поєднує видиму і невидиму енергію, аргументовано доводить керуючу функцію та присутність Монади як фундаменту існування Всесвіту та процесів переходу астральної і ментальної енергії та їх взаємодію з фізичною.

Системи органічного землеробства доречно розглядати в якості ідеології вписування економічних систем у природне середовище. Базуючись на засадах природних законів економічного буття необхідно побудувати таку модель суспільного господарювання та обґрунтувати сценарій переходу до неї, використовуючи сценарій органічного землеробства.

Історичний досвід показує, що найтривалішим був процес утворення економічних основ суспільного буття. Їх доповнення ринковими механізмами з основами гуманізму забезпечило формування нової ринкової моделі господарювання. Країни, що скористалися цією моделлю, швидко переконались в обмеженості соціальної ринкової економіки. Адже зовні привабливий високий

рівень матеріального добробуту базується в кінцевому рахунку на інтенсивному індустріалізмі, який завдає все відчутнішої шкоди довкіллю. Тому набуває актуальності, виходячи з теорії фізіократичної економіки, підхід до виробництва матеріальних благ на рівні необхідному та достатньому для постійного зростання, запровадження якого демонструє реальну можливість вписування господарських систем у природне середовище (життєздатною лишається та система, яка отримує більше, ніж віддає, – на відміну від ринкового підходу). Екологічний компонент цієї моделі є обмежуючим параметром, що спрямовує господарювання в гуманістичне русло. Потреба подолання подальших суперечностей ринкової економіки зумовила необхідність дотримання соціально-екологічної орієнтації, де панує гармонія людини та природи. В гуманітарному вимірі функціонування системи інтелектуальної економіки є субстрактним вектором розвитку цивілізаційних процесів [2–3].

На наш погляд, поєднання законів приматів виробництва та «здорової» екології формує ноосферний напрям в землеробстві за умов застосування земельної абсолютної ренти. Для виживання людства така ноосферна ідея має місце за будь-яких умов виробництва. Практичне перетворення такої ідеї створює умови беззбиткового функціонування сільської праці. У цьому зв'язку об'єктивно необхідна присутність регулюючої функції держави як сукупності інститутів, особливо в напрямі розвитку органічного виробництва. Питання розвитку економіки повинно відстояти принцип єдності із законами Всесвіту через природну єдність з природнім розвитком, де самоідентифікація людини відбувається поряд з розумінням її органічної єдності зі Світом [4–5].

З точки зору ноосферної методології в контексті фізіократичного вчення та пізнання економічних і соціальних явищ основним джерелом створення додаткової та нової вартості є теперішня або минула (уречевлена в інноваціях) інтелектуальна та духовна праця. На відміну від механістичної теорії формування додаткової вартості за рахунок додатково витраченого робочого часу вона передбачає можливість отримання знань із світового банку даних надбань людства (ноосфери) з подальшим їх примноженням.

За твердженням Ю. Кушерця та В. Канигіна у виробничих процесах попереду крокує інтелектуальна праця, коефіцієнт корисної дії якої може досягати акмеологічних рівнів. Інтерпретація процесів переходу астральної (чуттєвої), метальної (енергії думки) та казуальної (енергії дії) невидимої енергії та їх вплив на фізичну матерію можливо пояснити на основі редукції (переходу, перетворення) енергії, її

матеріалізації та дематеріалізації, що являє собою нескінченно існуючі у Всесвіті види енергії («дихання всього живого», різні за вібрацією, циклічність розвитку, фазові переходи, руйнування та катастрофи). Домінуючим при цьому є процес творчості, позитивна спрямованість думок, творчий інтелект. Гештальтні форми можуть бути різними: триумф та сила творчого розвитку, мультиплікація та акселерація нових творчих ідей, прагнення до гармонії та досконалості, позитиву гештальту особистості.

У формуванні систем органічного землеробства чільне місце займає ноосферна освіта, яка здатна виховувати людину з новими еволюційними якостями, цілісно, з засадами природного мислення. На основі відповідного соціально–культурного та морального розвитку відбувається становлення особистості нового покоління, покоління інтелекту та духовності на основі космічного мислення та енергії Творця, у гармонії з Його Загальними Законами світу. Така співпраця (інтелекту та духовності) дозволить отримати експоненціальний синергетичний ефект розвитку в силу меншого рівня витрат людської та уречевленої праці та вищого рівня віддачі природного середовища, що діє згармонізовано з думкою людини.

Ми надіємося на нову орієнтацію соціально–економічного мислення в розробці ноосферних макроекономічних моделей, де за основу і вершину макросистем запропонована активізація інтелектуальної сфери у напрямі розвитку органічного землеробства. Ми концентруємо увагу на необхідності створення образів посилення діючої сільської кооперації в тому числі й у вирішенні екологічних проблем, оскільки виникає необхідність такого посилення на прикладі обслуговуючих кооперативів, зокрема в Житомирській області. Подальших досліджень потребує також процеси формування національної ноосферної економіки на основі розвитку економіки знань, інформаційної економіки та економіки інновацій.

Список літератури

1. Вернадський В. І. Біосфера та ноосфера / В. І. Вернадський. – М.: Айрис–прес, 2004. – 576 с.
2. Руденко М. Д. Енергія прогресу : нариси з фізичної економії / М. Д. Руденко. – К. : Молодь, 1998. – 528 с.
3. Родова садиба: економіка, технології, комунікації, екологія: [навч. посіб.]. / М. П. Васильєв, Г. І. Грабар, С. В. Молодецька, М. Ф. Плотнікова. – Житомир: Рута, 2017. – 272 с.
4. Nitsenko V., Nyenno I., Kryukova I., Kalyna T., Plotnikova M. (2017) Business Model For A Sea Commercial Port As A Way To Reach Sustainable Development Goals // Journal Of Security And

Sustainability Issues, Volume 7, Number 1, P. 155–166 URL [http://doi.org/10.9770/jssi.2017.6.4\(13\)](http://doi.org/10.9770/jssi.2017.6.4(13))

5. Васильєв М. Л., Плотнікова М. Ф. (2014) Перспективи розвитку сільських територій та Концепція «Родової садиби»: соціально–екологічний аспект // Вісник ЖНАЕУ, № 2, Т. 4, ч. II, С. 412–423.

6. Кропивко М. М. Організаційні особливості створення родових садиб як альтернативної форми розвитку господарств населення / М. М. Кропивко // Науковий вісник Мукачівський державного університету. – 2015. – №2(4). Ч.2 – С. 24–29.

7. Ходаківський Є. І., Вольська В.В., Мосієнко О.В. Провидіння (гештальтні технології). – Житомир: Рута, 2016. – 246 с.